

Психологія конфлікту

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Прикладна психологія
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	заочна
Рік підготовки, семестр	1 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями та самостійною роботою	6 кред. ЄКТС/180 годин лекції – 10 годин, семінарські – 6 годин, самостійна робота – 164 годин
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен / домашня контрольна робота
Розклад занять	Лекції, семінарські заняття https://roz.kpi.ua https://schedule.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://psy.kpi.ua/vikladachi/ Кононець Марія Олександрівна доцентка кафедри психології та педагогіки; кандидатка психологічних наук, доцентка.
Розміщення курсу:	https://classroom.google.com/c/NTg5OTg4MTg5NTk1?c=c=kz6kzog

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» є теоретико-методологічні проблеми конфліктології у пізнанні та практичній діяльності у психології: передумови й логіка розвитку психологічного конфлікту, базові атрибути теоретико-методологічного аналізу, пояснювальні принципи, основні методологічні підходи до вивчення конфліктів та шляхів їх подолання.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

- здатності використовувати знання щодо типології, причин виникнення конфліктів та стратегій поведінки у конфліктах;
- здатності застосовувати знання щодо ролі посередництва у розв'язанні конфліктів;
- здатності використовувати традиційні методи і технології у подоланні та профілактиці конфліктів;
- здатності прогнозувати зміни і динаміку перебігу конфліктів.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1)
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2)
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 3)
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4)
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5)

- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6)
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8)
- Здатність працювати в команді (ЗК 9)
- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13)
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14)
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК 15)

Фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1)
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4)
- Здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5)
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК 11)
- Здатність поліпшувати психолого-педагогічний процес і відповідне соціальне середовище (ФК 14)

Програмні результати навчання:

- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3)
- Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців (ПРН8)
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співорозмовника (ПРН10)
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14)
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН15)
- Рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності (ПРН20)

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Психологія конфлікту» логічно пов'язана з такими дисциплінами, як «Експериментальна психологія». Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни професійної підготовки, таких як: «Військова психологія», «Соціальна психологія» та «Вікова та педагогічна психологія».

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Уявлення про конфлікти і еволюція поняття	10	2		8
Тема 2. Конфлікт як предмет дослідження	11		2	9
Тема 3. Методи вивчення конфлікту	8			8
Тема 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій	10	2		8

Тема 5. Багатогранність конфлікту	8			8
Тема 6. Феноменологія конфлікту	8			8
Тема 7. Аналіз структурних елементів конфлікту	10	2		8
Тема 8. Психологічні причини конфліктів	8			8
Тема 9. Типології конфліктних особистостей	8			8
Тема 10. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості види	10	2		8
Тема 11. Адиктивна і суїцидальна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті	8			8
Тема 12. Подолання внутрішньоособистісних конфліктів	11		2	9
Тема 13. Конфлікти у міжособистісних відносинах	8			8
Тема 14. Превентивна психологія конфлікту	10	2		8
Тема 15. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості	12		2	10
ДКР	10			10
Підготовка до екзамену	30			30
Всього годин	180	10	6	164

Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1.Базова література

- 1.Березовська Л.І. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2016. 201 с.
https://duikt.edu.ua/uploads/l_1537_89047517.pdf
- 2.Грабовська С.Л. Психологія примирення : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 294 с.
<https://ru.scribd.com/document/702446044/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82-%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>
3. Долінська Л.В., Матяш-Заяць Л.П. Психологія конфлікту : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. 304 с. <https://westudents.com.ua/glavy/80171-rozdl-1-ponyattya-pro-konflikt-mstse-konfliktu-u-sistem-lyudskih-vzamin.html>
4. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/63427/1/0057381.pdf>
5. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія / І. В. Барабанов, Т. Є. Андреева, О. О. Гетьман ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. Харків : Панов А. М., 2019. 204 с.
https://kmpa.kh.ua/files/monographies/2019/Suchasnyy_konflikt-menedzhment.pdf

4.2.Допоміжна література

1. Зарицька В. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. / Валентина Василівна Зарицька ; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 379 с.
2. Захарчин Г. М., Винничук Р.О. Управління конфліктами. Львів, Львівська політехніка, 2017. 160 с.
3. Завацька Н. Є. Внутрішні конфлікти особистості в юнацькому віці та її соціальна компетентність : монографія. Східноукр.нац. ун-т ім. Володимира Даля. Сєверодонецьк : СХУ ім. В. Даля, 2017. 220 с.
4. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік; за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків : Право, 2021. 224 с
5. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / Т. Яхно, І. Куревіна. Центр учбової літератури, 2021. 168 с.
6. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
7. Коулман, П. Т. Результативний конфлікт. Незгода - це сила, що працює на вас / Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко. Київ : Наш Формат, 2016. 313 с.
8. Партико Н.В. Психологія конфліктів. Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 132с.
10. Сивогракова З. А., Алексєєнко Н. В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління

конфліктами: Конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 52 с.

11. Фішер Р., Юрі У., Паттон Б. Перемовини без поразки. Гарвардський метод. Вид-во «Сварог», 2023 р. 248с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	Тема 1. Уявлення про конфлікти і еволюція поняття 1. Уявлення про конфлікти в античні часи 2. Уявлення про конфлікти у Новий час 3. К. Маркс і Г. Зіммель: соціологія конфлікту 4. Конфлікт в дослідженнях Р. Дарендорфа і Л. Козера Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: І. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"? 2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікти в античні часи. 3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підхід. 4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля. 5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
2	Тема 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій 1. Стрес. 2. Фрустрація. 3. Криза. 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій. Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: І. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації. 2. Охарактеризуйте поняття стрес і назвіть шляхи його подолання. 3. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації. 4. Охарактеризуйте поняття фрустрація і назвіть її види. 5. Назвіть які є види криз і шляхи їх подолання.

3	Тема 7. Аналіз структурних елементів конфлікту 1.Сторони конфлікту 2.Умови перебігу конфлікту 3.Образи конфліктної ситуації 4.Дії учасників конфлікту 5.Результат конфлікту Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Відповіді на питання для самоперевірки: 1.Дайте визначення поняттю «сторони конфлікту». 2.Охарактеризуйте умови перебігу конфлікту. 3.Проаналізуйте як можна змінити образи конфліктної ситуації. 4.Назвіть і охарактеризуйте стратегії і тактики які можуть використовувати учасники конфліктів. 5.Назвіть можливі результати конфлікту.
4	Тема 10. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості види 1.Погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт: (З. Фрейда, А. Адлера, К. Юнга, К. Хорні, Е. Фромма, Е. Еріксона) 2.Погляди представників біхевіористичного, когнітивного і гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Відповіді на питання для самоперевірки: 1.Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт. 2.Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту. 3.Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів. 4.Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного, і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними? 5.У чому полягають особливості поглядів представників гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт? Які особливості поведінки притаманні кожному типу?
5	Тема 14. Превентивна психологія конфлікту 1.Психологічний контекст управління конфліктами 2.Способи вирішення міжособистісних конфліктів Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Відповіді на питання для самоперевірки: 1.Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання конфліктів. 2.Визначте напрями прогнозування конфліктів. 3.Охарактеризуйте психологічний контекст управління конфліктами. 4.Назвіть способи вирішення міжособистісних конфліктів. 5.Який спосіб вирішення міжособистісних конфліктів притаманний Вам. Відповідь обґрунтуйте.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять дають можливість сформулювати у здобувачів освіти:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- Здатність бути критичним і самокритичним
- Здатність приймати обґрунтовані рішення
- Навички міжособистісної взаємодії
- Здатність працювати в команді

- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології
- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність поліпшувати психолого-педагогічний процес і відповідне соціальне середовище

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (питання для поточного контролю та завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	Тема 2. Конфлікт як предмет дослідження <i>Мета:</i> сформулювати у здобувачів освіти уявлення про конфлікт як предмет дослідження. 1. Становлення поняття «конфлікт» 2. Погляди психологічних шкіл на конфлікт 3. Конфлікт як предмет вивчення психології конфлікту та конфліктології Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Проаналізуйте становлення поняття «конфлікт». 2. Проаналізуйте погляди різних психологічних шкіл на конфлікт. 3. Охарактеризуйте психологію конфлікту як науку. 4. У чому полягає відмінність психології конфлікту від інших наук, зокрема соціології, психології? 5. В чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
2	Семінар 12. Подолання внутрішньоособистісних конфліктів. <i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти щодо можливостей подолання внутрішньоособистісних конфліктів. 1. Особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів 2. Механізми психологічного захисту Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів. 2. Назвіть і охарактеризуйте механізми психологічного захисту. 3. Охарактеризуйте особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів. 4. Які механізми психологічного захисту Ви використовуєте? Відповідь обґрунтуйте.
3	Тема 15. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості <i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти про психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості. 1. Конфліктогени спілкування і їх подолання 2. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів. 2. Проаналізуйте психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості. 3. Охарактеризуйте поняття «психологічна атракція». 4. Назвіть психотехніки формування атракції і особливості їх застосування.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни **«Психологія конфлікту»** включає:

- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 124 год;
- підготовка домашньої контрольної роботи – 10 год;
- підготовку до іспиту – 30 год.

Загалом – 164 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача освіти формують: робота на семінарах і написання домашньої контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувачів освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може протягом 1-го тижня після дати пропущеного семінару, здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі. Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачу освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), яка є доступною в особистому кабінеті здобувача освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків та смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст дисципліни «Психологія конфлікту». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При освоєнні дисципліни здобувачі вищої освіти користуються такими основними засобами роботи: підручниками, посібниками, періодичними виданнями, словниками, інформацією з мережі Internet.

Комп'ютерне забезпечення. При підготовці до занять практичного курсу, а також безпосередньо на

семінарських заняттях здобувачі вищої освіти користуються комп'ютерами для таких видів роботи: оформлення звітів; отримання інформації з мережі Internet; демонстрації презентацій; перегляду навчальних відеозаписів.

На семінарських заняттях використовуються методи: диспут, робота парами, тріадами, круглий стіл, ситуаційні задачі; групові дискусії при вивченні проблемних питань. На семінарських заняттях проводиться усне опитування здобувачів вищої освіти. Готуючись до семінарських занять, здобувач освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття. Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять, основна мета якого – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи. Форми поточного контролю: усне опитування, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, робота в групах.

Політика університету

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання. Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [доповіді і участь у дискусії на семінарах, написання домашньої контрольної роботи](#).

Семестровий контроль: [екзамен](#)

PCO з дисципліни **Психологія конфлікту**, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) написання домашньої контрольної роботи;
- екзаменаційної

Оцінювання та контрольні заходи

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в PCO критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті і виставляє бали особистому кабінеті електронного кампусу.

Домашня контрольна робота (ДКР) виконується у формі есе.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни «Психологія конфлікту» представлені у Додатку 1.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувач освіти та з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Вивчення курсу «Психологія конфлікту» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео- конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н., доцентом, Кононець Марією Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

PCO з дисципліни Психологія конфлікту, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) написання домашньої контрольної роботи;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.
- 3) складання екзамену (усно).

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях:

Максимальна кількість балів складає 30 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 10):

Активна участь у проведенні заняття; надання повної, аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії	8-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	6-7
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування або відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0-5 (< 60%)

2. Написання домашньої контрольної роботи.

Домашня контрольна робота (ДКР) - написання есе - вид письмової роботи, що виражає індивідуальне міркування та думку автора з конкретного питання психології конфлікту. Здобувачі освіти мають право самостійно сформулювати тему есе.

У процесі написання есе важливо продемонструвати:

- вміння осмислити конкретну проблему та сформулювати певну позицію щодо неї;
- вміння самостійно проводити пошук літератури з певної тематики (у тому числі й іноземними мовами);
- вміння проаналізувати конкретну ситуацію на підставі прочитаного матеріалу щодо певної проблеми;
- вміння аргументовано викласти свою позицію щодо певного питання;
- вміння правильно оформлювати цитати та посилання на літературу.

Обсяг есе 5-7 сторінок (включаючи титульний лист та список літератури).

Під час написання есе здобувач освіти може:

- 1) проаналізувати конкретний випадок, приклад, взятий із художньої або біографічної літератури, кінематографа, суспільного життя або власного досвіду автора;
- 2) проаналізувати проблему, яка не має очевидної відповіді та запропонувати свій варіант її вирішення;

3) зробити критичний аналіз будь-якого значимого розуміння певної теми.

Есе не має жорстко заданої структури, оскільки вона залежить від специфіки конкретної теми.

У загальному вигляді есе може мати таку структуру:

1. Титульний лист
2. Вступ.
3. Основна частина.
4. Висновки.
5. Список літератури.

Критеріями оцінки есе є:

- відповідність змісту тексту обраній темі;
- наявність чіткої та логічної структури тексту;
- наявність в есе авторської позиції з проблематики яка ним аналізується;
- обґрунтованість, аргументованість, доказовість висловлюваних положень та висновків автора;
- відсутність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних та фактичних помилок;
- відповідність оформлення роботи вимогам, що висуваються.
- здача есе у встановлений термін.

Критерії оцінювання:

Аргументоване есе, у якому здобувач освіти показав здатність мислити самостійно, логічно, послідовно, об'єктивно. Виконано творчо, представляє інтерес. Відображено думку автора та його навик мислити критично. Обсяг викладу – не менше 7 сторінок. Подано у встановлені терміни.	17-20
Аргументоване есе - логічне, послідовне, об'єктивне та повне розкриття заданої теми. Виконано творчо, становить інтерес. Відображено думку автора. Але є деякі недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – не менше 5 сторінок. Подано у встановлені терміни.	12-16
Есе, у якому здобувач освіти продемонстрував поверхневі знання щодо теми есе, або висловив чіткою позицію шляхом простого опису. Виклад не містить критичного аналізу, підтвердження або спростування позиції, яка описується або власна думка автора есе відсутня. Є недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – менше 5 сторінок. Порушено термін здачі роботи.	0-11 (< 60%)

Заохочувальні бали – максимум 106 (не входять до основної шкали PCO) нараховуються за рішенням протоколу засідання кафедри.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів стартової складової:

$$RC = 30 + 20 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 60% від RC.

3. Складання екзамену: екзамен проводиться в усній формі.

Екзаменаційний білет складається з двох питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

Теоретичне питання розкрито повністю, з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу, висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні.	23-25
Відповідь на теоретичне питання свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти з матеріалом лекцій та підручника; наявні певні неточності у відповіді або відповідь неповна та/або порушено послідовність викладання матеріалу.	19-22
Достатньо поверхова відповідь на теоретичне питання; наявність суттєвих помилок при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові (уточнюючі) запитання відповідь не по суті або з великою кількістю помилок, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відтворення менш половини начального матеріалу з питань.	15-18
Теоретичне запитання розкрито неповно, з суттєвими помилками або зовсім не розкрито, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, здобувач освіти не може довести свою думку. Відсутність відповіді.	0-14 (< 60%)

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (викладач підсумовує стартові бали та бали

за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою).

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою

Для отримання відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

<i>RD</i>	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
<i>RD</i> < 60	незадовільно	Незадовільно

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"?
2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікт в античні часи.
3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підходи.
4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля
5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
6. Проаналізуйте становлення поняття «конфлікт».
7. Проаналізуйте погляди психологічних шкіл на конфлікт.
8. Охарактеризуйте психологію конфлікту як науку.
9. У чому полягає відмінність психології конфлікту від інших наук соціології, психології?
10. У чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
11. Охарактеризуйте експериментальні дослідження конфлікту в лабораторних умовах.
12. Проаналізуйте особливості експериментів з провокуванням конфліктів у природних умовах.
13. Охарактеризуйте особливості вивчення специфічних форм соціальної взаємодії як моделей конфлікту.
14. Охарактеризуйте опитувальні методи вивчення конфлікту.
15. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації.
16. Охарактеризуйте поняття стрес і назвіть шляхи його подолання.
17. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації.
18. Охарактеризуйте поняття фрустрація і назвіть її види.
19. Назвіть які є види криз і шляхи їх подолання.
20. Охарактеризуйте роль і особливості інцидентів у виникненні конфліктів.
21. Назвіть типології конфліктів.
22. Як незадоволена потреба може сприяти виникненню конфлікту.
23. Охарактеризуйте поняття «блокада».
24. Назвіть і охарактеризуйте основні періоди розвитку і ескалації.
25. Дайте визначення поняттю «сторони конфлікту».
26. Охарактеризуйте умови перебігу конфлікту.
27. Проаналізуйте як можна змінити образи конфліктної ситуації.
28. Назвіть і охарактеризуйте стратегії і тактики які можуть використовувати учасники конфліктів.
29. Назвіть можливі результати конфлікту.
30. Охарактеризуйте поняття «протиріччя».
31. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних протиріч.
32. Охарактеризуйте поняття «психологічна несумісність».
33. Назвіть і охарактеризуйте основні види організаційно-управлінських причин конфліктів.
34. Наведіть основні ознаки жертвовної і агресивної типів поведінки.
35. Дайте визначення поняттю «соціальна перцепція». Наведіть приклади.
36. Дайте визначення поняттю «каузальна атрибуція». Наведіть приклади.
37. Проаналізуйте як розвивати проникливість.
38. Розкрийте зміст поняття «конфліктологічна компетентність».
39. Назвіть види маніпуляцій і техніки контрвпливу для їх нівелювання.
40. Охарактеризуйте типовий стереотип поведінки особистості у конфлікті пов'язаний з акцентуаціями характеру.
41. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей.
42. Проаналізуйте адаптивні можливості залежно від типу конфліктних особистостей?
43. Перерахуйте типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру. Які особливості поведінки притаманні кожному типу?
44. Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт.
45. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту.

46. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.
47. Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними?
48. Назвіть види адиктивної поведінки і етапи її розвитку.
49. У чому полягає профілактика адиктивної поведінки.
50. Охарактеризуйте особливості поведінки адиктів у міжособистісних відносинах.
51. Назвіть компоненти адиктивної поведінки.
52. Охарактеризуйте особливості суїцидальних конфліктів.
53. Які особливості притаманні особистості суїцидента.
54. Охарактеризуйте структуру і динаміку суїцидальної поведінки.
55. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів.
56. Назвіть і охарактеризуйте механізми психологічного захисту.
57. Охарактеризуйте особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів.
58. Які механізми психологічного захисту Ви використовуєте? Відповідь обґрунтуйте.
59. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації.
60. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту?
61. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів.
62. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ?
63. Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання конфліктів.
64. Визначте напрями прогнозування конфліктів.
65. Охарактеризуйте психологічний контекст управління конфліктами.
66. Назвіть способи вирішення міжособистісних конфліктів.
67. Який спосіб вирішення міжособистісних конфліктів притаманний Вам. Відповідь обґрунтуйте.
68. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів.
69. Проаналізуйте психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості.
70. Охарактеризуйте поняття «психологічна атракція».